

Täysistunto

Keskiviikko 11.11.2015 klo 14.03—17.59

4. Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi takuueläkkeestä annetun lain 8 §:n, vammais-etuuksista annetun lain ja kansaneläkelain 103 §:n muuttamisesta

Hallituksen esitys HE 50/2015 vp

Valiokunnan mietintö StVM 4/2015 vp

Ensimmäinen käsittely

Ensimmäinen varapuhemies Mauri Pekkarinen: Ensimmäiseen käsittelyyn esitellään päiväjärjestyksen 4. asia. Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö StVM 4/2015 vp. Nyt päätetään lakiehdotusten sisällöstä.

Keskustelu

15.21 **Tuula Haatainen sd** (esittelypuheenvuoro): Arvoisa herra puhemies! Sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintö tästä kokonaisuudesta on valmistunut. Tässä hallituksen esityksessä ehdotetaan takuueläkkeestä annettua lakia muutettavaksi siten, että takuueläkkeen määrää korotettaisiin 23 eurolla. Vammais-etuuksista annettua lakia hallitus esittää muutettavaksi niin, että keliakiaa sairastaville maksettava 23,60 euron suuruinen ruokavaliokorvaus poistetaan. Lisäksi esityksessä ehdotetaan täsmennettäväksi sääntelyä, joka koskee Kansaneläkelaitoksen maksamien etuuksien rahoitukseen liittyvää valtionosuuden maksamista Kansaneläkelaitokselle. Esitys liittyy valtion vuoden 2016 talousarvioesitykseen.

Valiokunta pitää takuueläkkeen korotusta myönteisenä. Korotus parantaa kaikkein pienimpien eläketulojen varassa elävien eläkkeensaajien toimeentuloa.

Ruokavaliokorvausta on maksettu keliakiaa sairastaville vuodesta 2002 alkaen. Tuolloin korvausta perusteltiin sillä, että erityisruokavaliosta johtuen keliakiaa sairastaville henkilöille aiheutuu ruokavaliostaan normaalia enemmän kustannuksia. Keliakia on autoimmuunisairaus, johon ei ole lääkettä, vaan keliakiaa hoidetaan noudattamalla määrättyä ruokavaliota ja välttämällä tiettyjä ruoka-aineita. Keliakiaa sairastavien tarvitsemat gluteenittomat tuotteet ovat edelleen tavanomaisia ruokatuotteita kalliimpia, vaikka gluteenittomien tuotteiden tarjonta on lisääntynyt. Keliakiaa sairastava voi rakentaa ruokavaliionsa myös siten, ettei vältettäviä ruoka-aineita korvata kalliimmalla vaan tarvittavat ravintoaineet saadaan muista ruoka-aineista.

Valiokunnan mukaan yhdenvertaisuuden näkökulmasta ei ole ongelmattonta, että yhtä sairautta sairastavat saavat korvausta ruokavaliokorvausta noudattamiseksi. On myös muita sairauksia, joissa ruokavaliokorvausta noudattaminen on välttämätöntä. Ruokavaliokorvaus ei ole edellyttänyt gluteenittomien tuotteiden ostamista, eli korvaus ei siltä osin rinnastu lääkekorvausjärjestelmään, jossa korvauksen saa lääkettä ostettaessa. Valiokunta hyväksyy mietinnössään hallituksen esityksen ruokavaliokorvauksen poistamisesta valtiontalouden

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

tasapainottamisessa tarvittavien säästöjen aikaansaamiseksi sekä eri sairauksia sairastavien yhdenvertaisuuteen liittyvistä syistä.

Valiokunta painottaa, että terveyden edistämisen ja sairauksien ennaltaehkäisyn kannalta on välttämätöntä, että keliakiaa sairastava noudattaa ruokavaliota, joka ei sisällä sairauden kannalta haitallisia ruoka-aineita. Keliakikolla gluteenittomasta ruokavaliosta poikkeaminen johtaa lisääntyneeseen sairastavuuteen ja aiheuttaa kustannuksia terveydenhuollossa. Ruokavaliokorvauksen poistuessa on terveydenhuollon toimin tärkeää tukea keliakiaa sairastavan omahoitoa neuvonnalla, ohjauksella ja seurannalla. Etenkin nuorten motiivointi ruokavaliokorvauksen noudattamiseen on erityisen tärkeää, jotta voidaan vähentää hoitamattomasta sairaudesta aiheutuvia seurauksia. Omahoidolla on edelleen keskeisin merkitys haittavaikutusten ehkäisyssä ja sairauden pitämisessä oireettomana.

Valiokunta pitää tärkeänä, että keliakiaa edelleen huomioidaan alle 16-vuotiaiden vammaistukea myönnettäessä siten kuin Kelan ohjeistuksessa vammaisetuuksista todetaan. Keliakiaa tai ihokeliakiaa sairastavalla alle 16-vuotiaalla säilyy näin oikeus nykyiseen 93,28 euron suuruiseen perusvammaistukeen. Sairauden tunnistamiseen ja hoitoon kannustava käytäntö on alle 16-vuotiaiden osalta ollut voimassa jo ennen ruokavaliokorvauksen käyttöönottoa. Tästä näkökulmasta katsoen tulisi tarkastella vammaisetuuksien kehittämistä.

Arvoisa puhemies! Valiokunta esittää, että eduskunta hyväksyy muuttamattomina hallituksen esitykseen sisältyvät lakiehdotukset. Mietintöön sisältyy kaksi vastalauseetta, joissa ehdotetaan ruokavaliokorvauksen säilyttämistä. Lisäksi ensimmäiseen vastalauseeseen sisältyy takuueläkkeen indeksikorotusta koskeva lausumaehdotus. — Kiitos.

15.25 Niilo Keränen kesk: Arvoisa puhemies! Sosiaali- ja terveysvaliokunta pitää mieltäni myönteisenä, että takuueläkettä voidaan korottaa taloudellisesti vaikeanakin aikana, tosin indeksitarkistus vie jo 3 euroa siitä 23 euron korotuksesta. Tätä korotusta media ei ole kovinkaan paljon hehkuttanut. Kovasti julkista porua on sen sijaan aiheuttanut valtiontaloudellisesti vähemmän merkityksellinen ruokavaliokorvauksen poisto keliakiaa sairastavilta. Sattumalta sekin on yksilöä kohden euromääräisesti lähes samanarvoinen eli 23,6 euroa.

Herra puhemies! Olin itse sosiaali- ja terveysvaliokunnan jäsen vuonna 2002, kun tämä ruokavaliokorvaus luotiin. Minä kannatin sitä. Ei silloinkaan kovin hyvä aika ollut, mutta tällainen lisäetuus kuitenkin katsottiin tarpeelliseksi. Ei ajateltu, että sairastavat ihmiset joutuisivat jossain määrin eriarvoiseen asemaan, kun yhdelle sairausryhmälle luotiin tällainen lisäetuus.

Kuten edustaja Haatainen äsken jo kertoi, keliakia on autoimmuunisairaus, johon ei ole olemassa lääkettä. Ainoa hoito on ruokavaliokorvaus, josta on poistettu gluteeni. Kun keliakikko poistaa ruokavaliostaan gluteenin, hän elää täysin normaalia ja tervettä elämää. Ellei hän poista, hän altistuu muun muassa aineenvaihduntasairauksille, suolistongelmille, jopa suolistosyöväille. Jos keliakikko käyttää gluteenipitoista ruokavaliota lapsuudessa ja nuoruudessa, seurauksena voi olla todella vakavia kasvun ja kehityksen häiriöitä. Huomatarkoitan, että alle 16-vuotiaat keliakiaa sairastavat saavat tämänkin lain hyväksymisen jälkeen noin 93 euron suuruisen perusvammaistuen.

Arvoisa puhemies! Miksi ruokavaliokorvaus on sitten ollut jossain määrin eriarvoista? Ihmisillä on muitakin sairauksia, joissa tarkka ruokavaliokorvaus on välttämätön, mikäli aikoo pysyä hengissä ja terveenä. Tällainen sairaus on esimerkiksi kihti, jossa puriini-nimisen

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

valkuaisen välttäminen on tärkeää, jotta sairaus pysyisi kurissa. Kansanterveyden kannalta erittäin merkittävä sairaus on sepelvaltimotauti tai yleensäkin valtimonkovettumatauti, joka aiheuttaa sydänongelmien lisäksi esimerkiksi aivohalvauksia taikka alaraajojen verenkiertohäiriöitä, jotka jopa amputaatioihin saattavat johtaa. Sepelvaltimotautiin kuten kihtiinkin on toki olemassa erityiskorvattavia lääkkeitä. Kuitenkin jo näiden lääkkeiden omavastuuosuudet nousevat kuukausittain hyvinkin usein tämän 23,6 euron yli. Eikä lääkehoito riitä: sepelvaltimotautiin sairastuneen on noudatettava mahdollisimman vähärasvaista ja mahdollisimman kasvis- ja hedelmäpitoista ruokavaliota, mikäli aikoo pysyä hengissä — siis lääkähoidosta huolimatta. Tiedämme, että kasvis- ja hedelmäpitoinen ruokavaliio ei näillä Suomen leveysasteilla ole kaikkina vuodenaikoina myöskään kovin halpaa. Muitakin sairausesimerkkejä olisi, mutta minusta sepelvaltimotautiesimerkki on ihan riittävä osoittamaan sen, että nykyisenkaltainen ruokavaliokorvaus on ollut jonkin verran sairaita ihmisiä eriarvoistava.

Herra puhemies! Jos joskus tälle maalle koittavat paremmat ja runsaammat ja runsaamman rahan ajat, vammaisetuksia voisi todellakin kehittää niin, että ruokavaliota vaativille sairauksille voitaisiin luoda vaikkapa erillinen vammaisetusluokka. Mutta tämä laki liittyy ensi vuoden budjettiin ja on osaltaan myös säästölaki. Parempana aikana tätä säästölakia ei tehtäisi. Tämä ja muutkin kipeästi ihmisiin sattuvat säästöt ovat osa sitä projektia, jolla pyritään pääsemään niihin parempiin aikoihin. Säästöt ovat osa julkisen talouden tervehdyttämistoimia. Huomattavasti suurempi osa niistä ovat hallituksen muut toimet, joilla parannetaan kilpailukykyä, yrittäjyyttä ja työllisyyttä ja etsitään keinoja, joilla maan talous pitkällä tähtäyksellä saataisiin kuntoon. Mutta, herra puhemies, nyt osallistumme kaikki säästötalkoisiin. Minunkin perheeni osallistuu muun muassa tämän ruokavaliokorvauksesta luopumisen kautta.

15.30 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Hallitus hehkuttaa kovasti takuueläkkeen 23 euron korotusta. Korotushan on sinällään kannatettava, mutta korotuksen merkitys sulaa miinusmerkkiseksi, kun otetaan huomioon hallituksen kaikki muut pienituloisiin kohdistuvat säästöt. Indeksileikkaukset, asiakasmaksujen korotukset, lääke- ja matkakorvausten leikkaukset lisäävät eläkeläisköyhyyttä ja pakottavat ihmiset toimeentulotuen asiakkaisiksi. Kaikkein eniten olen kuitenkin huolissani niistä pienituloisista eläkeläisistä, jotka ovat suoraan minulle sanoneet, etteivät he aio toimeentulotukea hakea, mieluummin tinkivät ruuasta tai lääkkeitä. Monelle ikäihmiselle toimeentulotuen hakeminen on nimittäin niin alentavaa, etteivät he halua sitä tehdä. Minusta on surullista, että ikäihmiset asetetaan näin vaikeaan, omanarvontuntoa loukkaavaan tilanteeseen. He eivät ole ansainneet tällaista kohtelua.

Arvoisa puhemies! Keliakia on autoimmuunisairaus, johon ei ole lääkettä. Ainoa ja tehokas hoito on elinikäinen ruokavaliohoito. Gluteeniton ruokavaliio tulee kalliimmaksi kuin niin sanottu tavallinen ruoka, ja tätä varten ruokavaliokorvaus on olemassa. Jos keliakiatilasta yrittää rakentaa ruokavaliionsa ilman gluteenittomia tuotteita, niin siitä tulee kovin suppea. Jos taas keliakiaa sairastava ei ruokavaliota noudata, niin hänelle voi tulla pahojakin komplikaatioita ja lisäsairauksia, puhumattakaan elämänlaadun heikentymisestä ja sairauspoissaolojen lisääntymisestä. Kansainvälisestikin keliakiaruokavaliokorvaus on Suomessa ollut tähänkin asti kovin matala, ja nyt hallitus ottaa tämän pienenkin tuen pois. Kummallista sinällään on, että jos keliakiaan olisi lääkehoito, niin lääkähoidosta saisi kor-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

vausta, mutta kun lääkehoitoa ei ole, niin ainoasta tehokkaasta hoidosta, siis ruokavaliohoidosta, korvausta ei jatkossa saa.

Tämän asian ympärillä käyty keskustelu on osoittanut, miten huonosti keliakia sairautena tunnetaan. Jotkut ovat pitäneet ruokavaliota jopa hienosteluna. Ministeri Mäntylä vastasi kuitenkin rehellisesti tekemääni kirjalliseen kysymykseen toteamalla, että tämä on pelkästään säästölaki eikä sitä voi perustella millään muulla syyllä. Hyvä, että ministeri oli rehellinen. Mutta nämä säästöt kyllä valuvat valitettavasti tyhjiin, jos pienikin ryhmä keliakia sairastavista vähävaraisista kansalaisista joutuu luopumaan tämän päätöksenteon johdosta gluteenittomasta ruokavaliosta. Sairauspäivien lisääntyminen sekä lisäsairauksien ja vakavienkin komplikaatioiden hoito tulee yhteiskunnalle nimittäin todella kalliiksi.

15.33 Sari Tanus kd: Arvoisa puhemies! Olen jättänyt vastalauseen sosiaali- ja terveysvaliokunnan mietintöön koskien takuueläkkeen tasoa ja ruokavaliokorvausta. Takuueläkkeen tarkoituksena on turvata Suomessa asuvan eläkkeensaajan toimeentulo maksamalla valtion varoista eläkettä, jos hänen eläkkeensä eivät muutoin riitä kohtuulliseen toimeentuloon. Täyden takuueläkkeen saavat ne, joilla ei ole mitään muita eläkkeitä.

Vuonna 2015 takuueläkkeen määrä on 746 euroa ja 57 senttiä kuukaudessa, ja hallitus esittää takuueläkettä korotettavaksi 23 eurolla kuukaudessa. On kuitenkin huomattava, että korotuksen jälkeenkään takuueläkkeen määrä ei riitä turvaamaan eläkkeensaajan toimeentuloa takuueläkelain tarkoituksen mukaisesti. Takuueläkkeen korotuksessa tulee huomioida alhainen lähtötaso ja hallituksen monien muiden toimien vaikutus kaikkein köyhimpien eläkeläisten talouteen. Kristillisdemokraattinen eduskuntaryhmä esittää takuueläkkeeseen 10 euron lisäkorotusta talousarviossa esitetyn 23 euron korotuksen lisäksi. Tämä tarkoittaa, että takuueläkkeen määrä vuonna 2016 olisi arviolta 777 euroa.

Arvoisa puhemies! Sitten ruokavaliokorvauksesta: Keliakiaa sairastavat ovat voineet hakea ruokavaliokorvausta gluteenittoman ruokavalion aiheuttamista lisäkustannuksista 23 euroa 60 senttiä kuukaudessa, siis 16 vuotta täyttäneet ja sitä vanhemmat keliakikot. Hallitus ehdottaa ruokavaliokorvausta poistettavaksi. Haluan kuitenkin muistuttaa, että keliakia on erittäin vakava autoimmuunisairaus, jonka hoitoon myönnettävää tukea on verrattava muiden autoimmuunisairauksien hoitoon myönnettäviin tukiin. Muita autoimmuunisairauksia ovat esimerkiksi ykköstyypin diabetes, ms-tauti, nivelreuma, Sjögrenin syndrooma ja Crohnin tauti. Näiden sairauksien hoitoa yhteiskunta tukee lääkkeiden erityiskorvattavuudella.

Keliakian ainoa hoito on elinikäinen gluteeniton erityisruokavalio. Ruokavalio on siis keliakikon ainoa lääke. Ja on huomattava, että jo pienet määrät gluteenia ruokavaliossa vaurioittavat ohutsuolen limakalvoa. Elimistö alkaa tuhota omia kudoksiaan, ja riski sairastua muihin vakaviin sairauksiin, kuten ohutsuolen imusolmukeesyöpään, osteoporosiin, lapsettomuuteen, masennukseen ja niin edelleen, lisääntyy. Näiden oireiden ja lisäsairauksien tutkimuksista ja hoidosta kertyy yhteiskunnalle nopeasti suuria lisäkustannuksia. On myös huomattava, että keliakian oireet vaihtelevat eri ihmisillä mutta oireet eivät kerro sairauden vakavuudesta. Myöskään 16-vuotiaana, jolloin hallituksen esityksen mukaan ruokavaliokorvaus loppuu, ei tavallisesti tapahdu mitään ihmeperantumisia. Samoin on huomioitava, että valtion ravitsemusneuvottelukunnan laatimien ravitsemussuosittelujen mukaan tavanomaiset viljavalmisteet tulee korvata gluteenittomilla vaihtoehdoilla. Tästä aiheutuu merkittäviä, jatkuvia, koko loppuiän kestäviä lisäkustannuksia. Lisäksi monissa perheissä on useita keliakikkoja.

Pöytäkirjan asiakkohta PTK 62/2015 vp

Esitämme, että erityisruokavalion aiheuttamia lisäkustannuksia korvataan keliakikoille edelleen.

Mainitsen vielä, että sekä takuueläkkeen lisäkorotus että ruokavaliokorvauksen säilyttäminen sisältyvät kristillisdemokraattien hyvään, tasapainoiseen vaihtoehtobudjettiin. — Kiitos.

15.37 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa herra puhemies! Hallitus esittää ruokavaliokorvauksen lakkauttamista ensi vuoden alusta alkaen. Päätöksellään hallitus kohtelee yhtä sairausryhmää eriarvoisesti verrattuna muihin ja siirtää keliakian hoidon kustannukset potilaan vastuulle. Hallituksen tavoitteena on saada vain säästö ensi vuoden budjettiin ja kehyskaudelle. On hämmästyttävää, kuinka ristiriitaisin ja virheellisin perustein tätä esitystä viedään läpi.

Valiokunnan mietinnössä keliakia rinnastetaan ruoka-allergioihin, mistä ei todellakaan ole kyse. Keliakia on parantumaton autoimmuunisairaus, johon ei ole lääkettä, vaan sen ainoa hoito on lääkärin määräämä tarkka gluteeniton ruokavalio. Keliakia kuuluu samaan autoimmuunisairauksien ryhmään kuin esimerkiksi ms-tauti, Crohnin tauti ja ykköstyypin diabetes. Nämä sairaudet ovat Kelan lääkekorvauksen piirissä mutta keliakia ei. Keliakiaa sairastavat ovat saaneet ruokavaliokorvauksen, koska sairauden ainoa hoitomuoto on ehdoton gluteeniton ruokavalio. Lääkkeitä sairauden hoitoon ei ole. Korvaus on kattanut noin 35 prosenttia ruuan lisäkustannuksista.

Sosiaali- ja terveysministeriö on esittänyt, että keliakiaa sairastavat voisivat syödä jotain muuta, jos heillä ei ole varaa ostaa gluteenitonta ruokaa. Korvaus on jopa kyseenalaistettu sillä perusteella, ettei voida valvoa, käyttävätkö ihmiset sen nimenomaan gluteenittoman ruuan hankintaan. Tämä on mielestäni hämmästyttävää. Korvauksen poisto heikentää keliakikkojen hoitomotivaatiota ja mahdollisuuksia noudattaa gluteenitonta ruokavaliota. Hoitamaton keliakia aiheuttaa monia muita sairauksia, kuten osteoporoosia, nivelsairauksia, masennusta ja jopa ohutsuolisyöpää, kuten täällä on monien puheenvuorojen osalta jo todettu. Nämä puolestaan lisäävät lääkäri- ja sairauspoissaoloja, erilaisia tutkimuksia, lääkkeiden käyttöä ja sairauspoissaoloja.

Suuri huoleni kohdistuu ikääntyneisiin pienituloisiin ihmisiin ja perheisiin, opiskelijoihin, työttömiin, pitkäaikaissairaisiin, joiden sairauskulut ovat jo ennestään suuret. Hallitus kohdistaa heihin monenlaisia leikkauksia ja palvelumaksukorotuksia, jotka vaikeuttavat heidän selviytymistään arjen asioista. Heille keliakiakorvaus on ollut monessa mielessä erittäin tärkeä. Ruoka on osa meidän jokaisen hyvinvointia ja terveyttä sekä päivittäistä arkea. Monella pienituloisella keliakikolla ei pian ole varaa gluteenittomiin elintarvikkeisiin. On kohtuutonta vaatia heitä yhtäkkiä luopumaan ravitsemussuosittelujen mukaisesta ruokavaliosta.

Arvoisa puhemies! Hallituksen esitys ruokavaliokorvauksen poistamisesta on ristiriidassa terveyttä ja hyvinvointia edistävien tavoitteiden kanssa. Siksi ruokavaliokorvaus on säilytettävä ennallaan.

Arvoisa puhemies! Hallitus esittää, että takuueläkkeeseen tehtäisiin 23 euron suuruinen korotus vuonna 2016. Korotusta voidaan pitää tarpeellisena. Hallitus aikoo kuitenkin antaa takuueläkkeen tason alentua kansaneläkeindeksin mukaisesti vuonna 2016. Se tarkoittaa leikkausta eläkeläisten arkiseen toimeentuloon. Negatiivisia tarkistuksia ei pitäisi toteuttaa kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidottujen etuuksien kohdalla. Tämän lisäksi hallitus aikoo jäädä kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksitarkistukset vuosille

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

2017—2019 ja jättää etuudet tälle matalammalle tasolle. Ennusteen mukaan takuueläkkeen taso laskee tänä aikana 4,7 prosenttia verrattuna siihen, että indeksimuutokset toteutettaisiin. Näin takuueläke on 11 euroa 90 senttiä pienempi kuin se olisi indeksiin sidottuna vuonna 2019. Samaan aikaan hallitus nostaa asiakasmaksuja ja leikkaa lääke- ja matkakorvauksia, heikentää palveluitten laatua ja tekee merkittävän huononnuksen eläkkeensaajien asumisen tukeen. Hallituksen takuueläkkeen saajille tarjoama parannus jää käytännössä valitettavasti tyhjän lupauksen tasolle.

Arvoisa puhemies! Sosialidemokraattien, vihreiden ja vasemmistoliiton edustajat jättivät sosiaali- ja terveystieteiden valiokunnan mietintöön vastalauseen. Tulen lain toisessa käsittelyssä esittämään ruokavaliokorvausta koskevan 2. lakiehdotuksen hylkäämistä.

Vastalauseessa esitämme hyväksyttävästi myös seuraavan lausuman: "Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistele väliaikaisen lainsäädännön, jolla kansaneläke- ja kuluttajahintaindeksiin sidotut etuudet eivät laske indeksin mukaisesti vuonna 2016, jotta myös takuueläkkeen korotus hyödyttäisi eläkkeen saajia täysimääräisesti."

15.43 Niilo Keränen kesk (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Edustaja Kiljusen puheesta on korjattava kyllä yksi virheellinen kohta: Edustaja Kiljunen sanoi äsken, että valiokunnan mietintö rinnastaisi keliakian ruoka-aineallergiaan. Valiokunnan mietintö ei mainitsekaan sanaa allergia.

15.43 Katja Taimela sd: Arvoisa herra puhemies! Hyvät kollegat! Takuueläkekorotus on hallituksen toimesta hyvin tervetullut teko tässä valtionalouden tilassa, mutta sitten kun tätä kokonaisuutta ajattelee ja pohtii, mitä tässä on tulossa eläkkeensaajien kohdalla, tämä tuntuu varsin pahalta. Elikkä siis eläkkeensaajan asumistuki pienenee, asiakasmaksut ja palvelumaksut nousevat, lääkekorvausten taso pienenee, indeksit jäädytetään — kukin tässä salissa tietää, mitä tämä lopputulos sitten loppupeleissä on eläkeläisten kukkarossa. Vaikka tähän takuueläkkeeseen tämä pieni korotus onkin tulossa — se on tietysti yksi hyvä signaali, sen on joku hallituspuolueista saanut sinne ohjelmiin ja toteutuksiin laitettua loppuun saakka — todellakin lopputulos on kaiken kaikkiaan hyvin negatiivinen.

Sitten jos mietitään tätä keliakiakorvauksesta luopumista, niin se on myös nykyiseltä hallitukselta varsin ikävä tammoinen poliittinen arvovalinta. Monen vuoden jälkeen saatiin viime vaalikaudella edes pienen pieni korotus tähän kyseiseen korvaukseen, ja nyt hallitus on siis viemässä koko korvauksen tyystin pois. Täällä keskustelussa tänään todettiin edustajakollegan toimesta, että tämä ruokavaliokorvaus, jota keliakikoille on maksettu, on eriarvoistava muihin sairauksiin verrattuna. Täytyy kuitenkin todellakin muistaa se, että hallitus tekee tämän leikkauksen pelkästään valtionalouden säästötärpeellä, ei siinä ole tasapuolisuutta mietitty. Tämän vastuuministeri on myöntänyt vastatessaan kirjalliseen kysymykseen 29.10. tänä vuonna, että valtionalouden säästötärpeet on se syy, minkä takia keliakiakorvausta ollaan viemässä.

Niin kuin täällä on tänään todettu, keliakia on erittäin vakava autoimmuunisairaus ja gluteeniton ruokavalio on ainut tapa hoitaa tätä kyseistä sairautta. Monen muun sairauden kohdalla ne ovat lääkkeitä, jotka ovat sitten osittain myös jo korvattavuuden piirissä. Elikkä mielestäni se, että ruokavaliokorvauksesta luovutaan, on askel tähän salissa mainittuun suuntaan, että eri sairauksia kohdellaan varsin eriarvoisesti.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

15.46 **Kristiina Salonen sd:** Arvoisa puhemies! Diabeetikko käyttää insuliinia, verenpaineesta kärsivä saa siihen tabletin, lääkkeen, jolla pystyy alentamaan verenpainetta. Kuten täällä ovat useammat edustajat jo todenneet, ruoka on keliakiaa sairastavalle se ainoa lääke, jota hän voi käyttää sairautensa hoitoon. Keliakiaa ei ole missään nimessä allergia, vaikka sellaiseksikin me välillä sen haluamme mieltää. Se on parantumaton autoimmuunisairaus, aivan kuten on ms-tauti tai diabetes, joiden vakavuutta me emme kiellä emmekä kiistä. Miksi siis kiistämme sen keliakian kohdalla, varsinkin kun tiedämme, että hoitamattomana se aiheuttaa osteoporoosia, lapsettomuutta ja suoliston syöpää ja kaikkien näiden hoitaminen maksaa yhteiskunnalle enemmän kuin keliakiaa sairastavan lääkkeen osittainen korvaaminen eli ruuan ja ruokavalion korvaaminen?

Suomessa on maailman paras diagnostiikka, ja sen avulla on pystytty tunnistamaan keliakiaa sairastavia, ja sen avulla me myös olemme pystyneet estämään sairastumista muihin sairauksiin ja siten myöskin säästämään. Välillä tuntuu, että meillä on tällä hetkellä yhteiskunnassa vallalla tämmöinen niin kuin viljaton ruokavaliobuumi, ja tuntuu, että ikään kuin se on vähän ehkä hämärtänytkin meidän ymmärrystämme siitä, että kaikkien kohdalla ei ole kysymys omaehtoisesta valinnasta vaan pakosta. Ja silloin kun kyseessä on pienituloisen ihminen, opiskelija, eläkeläinen, lapsiperheen yksinhuoltajaäiti, tälläkin korvauksella on merkitystä.

Lopuksi pitää vielä sanoa takuueläkkeen nostosta: huomata, matkakulujen omavastuuosuus nousee 25 euroon, (Puhemies koputtaa) edestakainen matka on jo 50 euroa.

15.48 **Tuula Haatainen sd:** Arvoisa puhemies! Kuten täällä on todettu, tämä takuueläkkeen korotus on tarpeellinen, mutta kyllä on tosiasia, että se ei pysty millään tavalla korvaamaan niitä kaikkia leikkauksia, jotka kohdistuvat nyt pienituloisiin eläkeläisiin, kun eläkkeensaajan asumistuki leikkaantuu, lääkkeiden ja matkojen omavastuita korotetaan ja sosiaali- ja terveydenhuollon palvelumaksut tulevat nousemaan. Näin ollen takuueläkkeen korotus vaikuttaa lähinnä silmänkääntötampulta, jolla hallitus yrittää suunnata huomion pois niistä kipeistä leikkauksista, joita nyt sitten tehdään.

Olemme teettäneet myös laskelmat tästä nykyisen indeksin vaikutuksesta, jolla tämä takuueläke tulee sulamaan pois, eli tämä 23 euroa ei suinkaan enää 2018 pidä paikkaansa, vaan se tulee sulamaan vuonna 2019 itse asiassa negatiiviseksi. Nämä laskelmat me olemme teettäneet eduskunnan tietopalvelun kautta, ja ne edelleenkin pitävät paikkansa.

Arvoisa puhemies! Tästä keliakiasta vielä: Se on parantumaton autoimmuunisairaus, johon ei ole olemassa lääkehoitoa ja ainoa hoito on tämä gluteeniton ruokavalio. Koska tästä keliakiasta aiheutuu tätä sairastaville normaalia enemmän kustannuksia, niin on kohtuullista, että keliakikoille maksetaan korvausta. Olin itse sosiaali- ja terveysvaliokunnassa vuonna 2002, ja edustaja Keränen oli mukana, kun saimme yhdessä läpi tämän uudistuksen, että tätä korvausta annetaan, jotta pystytään tasaamaan näitä kustannuksia. Tuolloinhan sosiaali- ja terveysvaliokunta katsoi, että korvaus on tarpeellinen varsinkin terveyden edistämisen ja sairastavuuden ehkäisyn kannalta, ja korvaus nähtiin keinona myös saada säästöjä, koska sillä voitaisiin sitten parantaa keliakiaan sairastuneen itsenäisiä hoitomahdollisuuksia. Me tiedämme, että gluteenittomasta ruokavaliosta poikkeaminen merkitsee sitä, että sairauksia tulee, ja siitä tulee kustannuksia terveydenhuollolle.

15.50 **Anneli Kiljunen sd:** Arvoisa herra puhemies! Kuten edustaja Keränen kävi minulle toteamassa tässä, hänen muistinsa sillä tavalla oli väärä. Keskustelimme tässä, ja todel-

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

lakini sosiaali- ja terveysvaliokunnassa viitataan, että keliakia olisi vastaava kuin ruoka-allergia, ja tämä perustuu sosiaali- ja terveysministeriön antamaan lausuntoon, joka sinällään sekin on osittain virheellinen, ja haluan tässä yhteydessä korjata tämän asian. Elikkä meidän valiokuntamme antoi mietinnössään siitä selkeän lausunnon, jossa se viittaa, että keliakia voidaan tulkita myös eräänlaiseksi ruoka-allergiaksi.

15.51 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Vielä edustaja Keräselältä on kysyttävä — käsittääkseni olette alan ammattilainen ja lääkäri: Mitä te lääkärinä sanotte keliakiaa sairastavalle, joka jatkossa sanoo, että ei voi noudattaa sellaista ruokavaliota, jota lääkäri ohjeistaa? Hoidatteko sitten mieluummin niitä sairauksia, joita syntyy siitä, että keliakia jää hoitamatta? Minä uskon, että kaikki sosiaali- ja terveysalan ammattilaiset uskovat siihen, että mitä varhaisemmassa vaiheessa voidaan ehkäistä, sen halvemmaksi hoitojen kustannukset yhteiskunnalle tulevat, mutta sen lisäksi se on myös inhimillisesti parempaa hoitoa. Ettekö te usko tähän, edustaja Keränen?

15.51 Niilo Keränen kesk: Arvoisa rouva puhemies! Todellakin muistelin, että täällä ei mainita sanaa "ruoka-aineallergia", mutta kyllä se mainitaan, mutta sitä ei millään tavalla rinnasteta siihen, että se olisi sama kuin keliakia. Sitä verrataan valiokunnan mietinnössä ainoastaan siten, että myös allergiaa sairastavat joutuvat hankkimaan ruokaa, joka on erilaista kuin allergiaa sairastamattoman ruokavaliota.

Mitä tulee siihen, mitä edustaja Salonen kysyi, niin on tietysti niin, että myös monissa muissa sairauksissa, kuten esille ottamassani sepelvaltimotaudissa, joudutaan hankkimaan erilaista ruokaa kuin mitä sepelvaltimotautia sairastamaton hankkii, eikä myöskään sepelvaltimotautipotilas saa siihen mitään ruokavaliokorvausta. Sepelvaltimotautia sairastava potilas saa erityiskorvattavat lääkkeet, mutta jo niidenkin omavastuuosuudet nousevat kuukaudessa korkeammaksi kuin tämä 23 euroa. Ilman muuta lääkärinä olen sanonut potilailleni, jotka sairastavat keliakiaa, että heidän täytyy noudattaa tätä keliakiaruokavaliota, koska jos he eivät noudata, siitä saattaa seurata heille myöhemmin sairauksia.

15.53 Maria Tolppanen ps: Arvoisa puhemies! Se, mikä tässä hallituksen esityksessä on kuitenkin hyvää, on se, että alle 16-vuotiailla tuo keliakiakorvaus säilyy. Ja silloinhan se on eittämättä äärimmäisen tärkeää sen takia, että kysymys on kuitenkin peruselintarvikkeista: on kysymys leivästä, pastasta, jauhoista. Nämä ovat ne systeemit, mihin tässä vaikutetaan, koska muutoinhan ruoka on täysin samanlaista kuin kaikilla muilla: liha on samaa, kala on samaa, kaikki muu tällainen on samaa, paitsi sitten nämä kotimaiset jauhot.

Se on todella ikävää, että tässä taloustilanteessa tästä pitää leikata, mutta tämä ei voi olla sellainen asia, joka kaataa kenenkään ihmisen taloutta nurin. Jos jauhokilo maksaa 50 senttiä enemmän, niin se ei ole niin iso asia ihan oikealla tavalla ajateltuna. Me voimme ajatella sitten myöskin sitä, että meillä on olemassa diabetes ja meillä on olemassa monia muita sairauksia, missä myöskin ruokavaliolla voidaan tehdä aika paljon. Jollette tienneet, niin muun muassa myöskin pehmytkudosreumaa voidaan hoitaa ruokavaliolla. Silloin täytyy katsoa, mitä sieltä kaupasta ostetaan ja mitä käytetään, mitä syödään, mitkä soveltuvat minulle. Minä myönnän sen, että on ikävää, että keliakiapotilaat eivät voi syödä rieskaa eivätkä ranskanpullaa, vaan se täytyy tehdä itse omista jauhoista, mutta tämä ei ole kynnyskysymys missään.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

Lasten täytyy saada myöskin hiilareita, ja se on minusta hyvä niin, että lapsille on vielä tämä korvaus olemassa ja kotona pystytään tekemään sitten sellaiset jauhotuotteet, mitä voidaan syödä, tai ne pystytään ostamaan kaupasta.

Se, mihin voitaisiin tietysti kiinnittää huomiota, on se, että kysyttäisiin leipureilta, mistä syystä se gluteeniton leipä maksaa niin paljon, koska jauhojen hinnasta se ei ole kiinni.

15.55 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Aika pöyrityttävää puhetta edustaja Tolppaselta. Keliakiaa sairastavien tilanne ei tietenkään ole samanlainen kaikkien osalta, mutta kyllä on olemassa ryhmiä, joilla on tämän korvauksen lopettamisen jälkeen vaikeuksia noudattaa tätä ruokavaliota. Käsitänkö nyt niin, että olette hallituksen, hallituspuolueen edustajana ajamassa esimerkiksi sitä, että jatkossa keliakiaa sairastavien ruokakulut otettaisiin huomioon toimeentulotuessa? Kun tämä korvaus poistuu, niin juuri sanoitte, että kukaan ei tule Suomessa jäämään tilanteeseen, jossa se olisi rahasta kiinni. Minä voin kertoa, että toimeentulotuella elävien osalta jo ihan normaalin ruokavalion noudattaminen sillä budjetilla on vaikeaa. Ajatteko siis nyt jatkossa toimeentulotukeen sellaista muutosta, että nämä keliakian ruokakulut huomioidaan toimeentulotukimenoissa, edustaja Tolppanen?

15.56 Tiina Elovaara ps: Arvoisa puhemies! Keliakiakorvaus on ollut asia, josta on tullut erityisen paljon kansalaispalautetta, ja täytyy siltä osin lähettää terveinen kaikille niille, joilta viestiä on tullut: päätös ei ole positiivinen, mutta tilanteessa on tarkasteltava kaikki asiat. Yhdyn tässä edustaja Tolppasen näkemykseen siitä, että lasten ja nuorten korvaus tässä kysymyksessä säilyy. Ja toivonkin, että tilanteen kohentuessa myöhemmin ruokavaliokorvausta harkittaisiin uudelleen.

15.57 Merja Mäkisalo-Ropponen sd: Arvoisa puhemies! Monet keliakiapotilaat ovat seuranneet koko syksyn tätä keskustelua, ja olen saanut viestiä, että siellä ovat myös monet pahoittaneet mielensä tästä keskustelusta, koska he ovat kokeneet, että heidän sairauttaan ei ymmärretä eikä oteta vakavasti eli sitä sairautta jopa vähätellään. Ja juuri tällaiset kommentit, että ei ihminen sitä pullaa tarvitse, että ihminen tulee toimeen kyllä ilman pullaakin, ovat äärettömän loukkaavia näitä ihmisiä kohtaan.

Sekin on totta, mitä edustaja Salonen sanoo, että kyllä tämä voi kaataa pienituloisen henkilön talouden, jos tämä aikoo noudattaa tätä keliakiaruokavaliota, etenkin kun ja jos monet näistä hallituksen säästötoimenpiteistä kohdistuvat sitten samoihin henkilöihin.

15.58 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Haluaisin vain sanoa pienen kommentin: Ministeriön ja valiokunnan mukaan tarvittavat ravintoaineet tulisi hankkia muista ruoka-aineista kuin viljoista. Kun ajatellaan, että on suositeltu, että päivittäin saataisiin 25 grammaa kuitua, niin jos se pitäisi hankkia jostakin muusta kuin gluteenittomista viljatuotteista, se tarkoittaisi esimerkiksi 25 porkkanaa tai 20 keräsalaattia päivittäin. Että voimme vain itse kukin miettiä, kuinka moni meistä popsii päivittäin 25 porkkanaa tai 20 keräsalaattia.

Mielestäni tätä ruokavaliokorvauksen säilyttämistä tulisi todella vakavasti harkita.

15.58 Maria Tolppanen ps: Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin toimeentulotuki on viimemainittu sosiaaliturvan muoto tässä maassa, niin kuin toivottavasti tiedätte. Ja se on erittäin hyvä, että meillä on olemassa vielä toimeentulotuki, se täytyy pystyä säilyttämään. Mutta silloin jos menee oikein todella tiukoille, niin kuin toimeentuloasiakkailta hyvin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

usein menee, niin silloin on olemassa vielä yksi, jota voidaan käyttää, ja sitä sanotaan harkinnanvaraiseksi toimeentulotueksi. Jos on kysymys elämästä ja kuolemasta, niin vaikka kunnat päättävät tästä asiasta, kuntien sosiaalitoimistot päättävät, niin en kuolemakseni-kaan voi uskoa, että silloin jätettäisiin auttamatta, jos tästä on kysymys.

Jos taas sitten puhutaan siitä, tarvitseeko ihminen pullaa vai eikö tarvitse, niin kaikki meistä aina joskus tarvitsevat pullaa. Sitähän minä en äskenkään sanonut, etteivät tarvitse, vaan minä sanoin, että voidaan tehdä myöskin kotona, voidaan tehdä jauhoista. On olemassa keliakiajauhoja — tiedän toki, että niissä on paljon huonompi sitko kuin vehnäjauhoissa. Nimittäin meillä on myöskin keliakikoita lähellä ja käytetään gluteenittomia tuotteita silloin, kun on sen aika, ja silloin, kun sellaiset ihmiset ovat mukana, joilla keliakia on.

Mutta se, mikä on ikävää, todella ikävää, on se, että tämmöisten erikoistuotteiden, joita tehdään vähemmän, myyntihinta, valmistustuotteiden myyntihinta, on niin paljon kovempi kuin muiden tuotteiden. Se on se ikävä asia tässä. Perustarvikkeet, mistä pulla tehdään tai mistä leipä tehdään, jauhot, eivät maksa niin paljon enempää. Se on tosiasia.

Toki haluaisin, että tämä korvausasia on väliaikainen ja että sitä pystyttäisiin palauttamaan. Varsinkin sitten, kun mennään siihen vaiheeseen, että ei olla työelämässä ja keliakia tulee mukana, on varmasti tiukkaa, kun tästä leikataan. Mutta onneksi yleensä vähän vartuneempi väki osaa itse leipoa ja leipookin aika paljon nimenomaan sitten kotona leipää ja pullaa, myöskin gluteenitonta.

16.00 Anneli Kiljunen sd (varsinainen puheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Ensinnäkin haluan korjata edustaja Tolppasen käsityksen gluteenittoman jauhon hinnasta. Gluteenittoman jauhon kilohinta on noin 6 euroa, muutama sentti vaille, kun esimerkiksi vehnäjauhon on alle 70 senttiä, elikkä me puhumme yhdeksänkertaisesta tai lähes kymmenkertaisesta hinnasta.

Sitten gluteeniton ruoka aiheuttaa kuukausittain tällä hetkellä arviolta noin 70 euroa lisäkustannuksia joka ainut kuukausi. Kun me puhumme toimeentulotuesta, niin sitä maksetaan kuukausittain, aina tilanteen mukaan, ja harkinnanvaraisena toimeentulotukena ei yhtenä kuukautena lähdetä huomioimaan gluteenitonta ruokavaliota. Harkinnanvarainen toimeentulotuki perustuu muihin asioihin.

Toisaalta jauhoja on myös muualla kuin leivässä tai pullassa tai pastassa, niitä on eri elintarviketuotteissa. Keliakikko joutuu kaupassa käydessään arvioimaan jatkuvasti sitä, onko gluteenitonta ruokaa, tai kun menee ravintolaan syömään, niin täytyy moninkertaisesti kertoa ja sanoa, että minulla täytyy olla täysin puhdas gluteeniton ruoka. Useimmiten ravintoloissa peritään myös lisäkustannus näistä gluteenittomista ruuista.

Tästä syystä kyse on huomattavasti isommasta asiasta kuin pelkästään tästä keliakiakorvauksesta, kyse on koko elämän sisällöstä ja elämää täyttävistä asioista. Se voi joissakin tilanteissa syrjäyttää esimerkiksi nuoria, kun heillä ei ole varaa kavereitten kanssa lähteä esimerkiksi syömään yhdessä tai lähteä viettämään yhteistä vapaa-aikaa, tai sitten niissäkin tilanteissa, kun joutuu sen aina perustelemaan, että anteeksi, en voikaan syödä tätä ruokaa, koska tämä ei ole gluteenitonta. (Puhemies koputtaa) Eli tämä on monellakin tavalla riski syrjäyttää ihmisiä muitten parista.

16.03 Kristiina Salonen sd: Arvoisa puhemies! Minä voin vielä jollain tavalla ymmärtää salissa olevien kansanedustajien puheenvuoroja siitä, että on tehtävä säästöjä ja tämä on yksi säästökohde. Mutta minä en voi ymmärtää sellaista jollain tavalla jopa ylimielisyyttä,

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

joka edustaja Tolppasen puheenvuorosta jotenkin kuvastui. Toivon todella, että tutustutte asiaan ennen kuin puhutte.

Edustaja Kiljunen hyvin täällä jo kertoi esimerkiksi toimeentulotuen ja harkinnanvaraisen toimeentulotuen luonteen. Ruoka on säännöllinen meno, kuukausittainen meno. Se ei ole harkinnanvaraisen toimeentulotuen asia, joka on kertaluontoinen tuki johonkin, esimerkiksi vaikka vuokratästeihin, jolla pyritään perhettä auttamaan. Kyllä tämä on asia, joka on syytä harkita nyt myös toimeentulotuessa aivan eri lailla kuin tähän asti on harkittu.

Toivon, että kun asiasta noin paljon nyt puhuitte, niin ottaisitte siitä selvää ja sitten vaikuttaisitte siihen, että asia myöskin näin olisi, että ne ihmiset, jotka ovat kaikista heikoimmassa asemassa ja joille se ruoan hinta on merkittävää, tulisivat paremmin huomioitua.

Lopuksi on pakko sanoa, että gluteenia on muussakin kuin leivässä. On aliarvioivaa puhua vain pullasta tai leivästä.

16.04 Sari Tanus kd: Arvoisa rouva puhemies! Ruokavaliokorvauksen poistoa on perusteltu säästöillä, jotta saisimme 10 miljoonan euron säästöt vuosittain. Tosiasia on, että keliakikkojen ruokavaliokorvauksen poisto tuo yhteiskunnalle paljon, paljon suurempia menoja. On muistettava, että oireet vaihtelevat potilailla ja oireet eivät kerro tämän taudin vakavuudesta. Joskus oireet ovat hyvin mitättömiä ja pieniä, ja on hyvin helppo kuvitella, että tiukasta, täysin gluteenittomasta ruokavaliosta voi helposti lipsua, varsinkin kun kyse on vähäisistä euromääristä. Ei ole vaikea kuvitella, että oireiden vuoksi lisääntyvät lääkärisäkäynnit, moninaiset tutkimukset, skopiat, ja varsinkin jos muutamakin potilas päätyy saamaan vakavamman seurannaissairauden, niin 10 miljoonaa on hurautanut tosi nopeasti. Jos jälkepäin, vaikka vuoden päästä, ruvetaan katsomaan niitä kustannuksia, mitä yhteiskunnalle on aiheutunut ruokavaliokorvauksen poistosta, niin ne todellakaan eivät ole säästöjä vaan ne ovat suuria lisääntyneitä kustannuksia ja siihen päälle tulevat tietysti henkilökohtaiset ja perheiden lisääntyneet vaikeudet. Minä kyllä myös lääkärinä vetoan, että keliakikkojen ruokavaliokorvaus tulee säilyttää.

16.06 Tuula Haatainen sd: Arvoisa puhemies! Täytyy ihmetellä tässä tätä suunnatonta halua puolustaa tätä keliakiakorvauksen poistamista.

Edustaja Tolppanen kesäkuussa kirjallisella kysymyksellään kysyi tästä ja totesi, että kun tämä aiheuttaa niin kohtuuttomia kustannuksia ruokamenoissa, niin tämä esitys pitäisi peruuttaa, ja nyt täällä ollaan puolustamassa sitä vimmatusti. Totesitte, että kun keliakia-potilaan gluteeniton makaronipaketti maksaa 4 euroa ja 1 eurolla saa neljä pakettia tavallista makaronia, niin onhan se kohtuutonta, millaiset ruokakustannukset tästä tulee.

Toivoisi, että tästä käytäisiin vähän kiihкотonta keskustelua ja todettaisiin, että tämän on selvä säästölaki, joka kohdistuu nyt tällaisten ryhmään, joilla on sairaus, johon ei ole lääkehoitoa, ja nyt nämä ihmiset joutuvat maksamaan ruoastaan ja siitä toimeentulostaan enemmän. Erityisesti nyt pitää olla tietysti huolissaan niistä ihmisistä, jotka ovat tosi pienituloisia. Jos toimeentulotuki näissä asioissa on sitten se viimesijainen, niin eihän se tiedä mitään muuta kuin kunnan luukulla — tai tulevaisuudessa Kelan luukulla — entistä enemmän trafiikkia ja byrokratian kasvua.

Eli sinänsä tämä gluteeniton ruokavaliokorvaus on terveyskysymys mitä suurimmassa määrin, ja olisi ollut järkevää, että tätä käytäntöä, jonka sosiaali- ja terveysvaliokunta aikanaan hyväksyi — hyväksyimme sen laajalla yksimielisyydellä — olisi jatkettu ja mietitty näitä säästöjä ehkä vähän toisenlaisista kohteista.

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

16.07 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Edustaja Tolppaselle on jomoni muikin nyt tässä todennut, että se todellinen ongelmahan nimenomaan on se, että nämä keliakiajauhot ja muut tuotteet — eivät ainoastaan ne valmistuotteet — ovat huomattavasti kalliimpia. Se ei siis koske ainoastaan näitä valmistuotteita vaan myös jauhoja, makaronia, mitä kaikkea tahansa sieltä kaupasta ostetaan.

Mutta tämä keskustelu kaiken kaikkiaan on todella hyvä esimerkki siitä, että meillä päätäjillä ei ole oikeaa tietoa tästä asiasta ja että me keskustelemme jotenkin mututuntumalla ja ikään kuin vähän huhupuheidenkin perusteella. Ja erityisen surullista on se, että myöskin ministeriössä tuntuu olevan nyt tietopuutteita tässä asiassa, ja heidän lausuntoihinsa päätöstentekijöiden pitäisi luottaa. Se lausunto, minkä sieltä luki, antoi kyllä aivan virheellistä ja vääristynyttä tietoa keliakiasairaudesta, ja se on minusta erittäin huolestuttava ja huono asia.

Mutta olen myöskin edustaja Tanuksen kanssa kyllä samaa mieltä siitä, että tämä säästölaki ei säästä yhtään, pikemminkin tulee aiheuttamaan lisäkustannuksia.

16.09 **Maria Tolppanen ps:** Arvoisa puhemies! Kuten äsken sanoin, niin toivonpa todella, että tämä laki tulee kaikessa tapauksessa olemaan vain väliaikainen laki, että tämä ei jää pysyväksi laiksi, että tämä pystytään korjaamaan jossakin vaiheessa, koska tämä on todella ikävä laki — tämä on todella ikävä laki, sen myönnän.

Jos sairastaa keliakiaa, se varmasti täyttää koko elämän, kuten kaikki sairaudet, mitä ihminen sairastaa, kyllä tuppaavat täyttämään koko elämän.

Sen sijaan sitä minä en ymmärrä ollenkaan, että keliakiakorvausta puolustellaan sillä, että opiskelijan täytyy päästä ravintolaan syömään. Onko todellakin yhteiskunnan asia maksaa ravintolasyömiset, edustaja Kiljunen? Tätä minä ihmettelen. Sitä paitsi me ehkä käymme erilaisissa ravintoloissa syömässä. Niissä ravintoloissa, joissa minä olen käynyt, keliakiasta vapaa tai laktoositon ruoka ei maksa yhtään sen enempää kuin toisenkaanlaiset ruuat. Ne maksavat ihan saman verran.

Se, mikä täytyy nyt huomioida tässä, on se, että joka tapauksessa tässäkin esityksessä keliakiakorvaus säilyy alle 16-vuotiailla. Se on erittäin tärkeä asia. Se, mihin minusta tässä kohtaa meidän pitäisi joku keino keksiä, on se, millä tavalla me pystymme takaamaan sen, että esimerkiksi meidän vanhukset, jotka sairastavat keliakiaa, myöskin pystyvät gluteeni-vapaata ruokaa syömään.

Tämä on inhottava laki, mutta työssä olevalle henkilöstölle se ei ole niin paha laki kuin muille. Tämä on niitä asioita, joista tämän hallituksen on täytynyt leikata. Toivon todella, että me pystymme jossakin vaiheessa tätä asiaa kääntämään johonkin toiseen suuntaan. Ja jos rupeaa näyttämään siltä, että ihmisillä ei ole rahaa ruokaan, niin totta kai täytyy silloin löytyä apua joko sosiaalitoimistosta tai Kelasta. Mutta se on eri asia, onko siltä en järkevää se, että täytyy juosta luukulta luukulle hakemassa rahaa ruokaan. Ne ovat niitä asioita, joita meidän täytyy pohtia. Meille tulee ikäviä asioita vastaan, ja joskus ikävät asiat vain on tehtävä.

16.11 **Mikko Kärnä kesk:** Arvoisa rouva puhemies! Käsittelemme kyllä erittäin ikävää asiaa, ja niin kuin on usein todettu, keliakikko käyttää kuukaudessa keskimäärin 68 euroa enemmän kuin tavallista ruokavaliota syövä henkilö omiin elintarvikkeisiinsa.

Pitäisin tärkeänä, että nyt pohdittaisiin tiettyjä verotuksellisia ratkaisuja asian edistämiseksi. Nyt on myös huomattava se, että kun on päätetty luopua makeisverosta, niin sekin

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

tulee osaltaan laskemaan tiettyjen keliakikkojen käyttämien gluteenittomien tuotteiden hintoja. On tietysti selvää, että jokaisen toimeentulo on viime kädessä turvattava sen harkinnanvaraisen toimeentulotuen kautta, mutta olisi ehkä hyvä pohtia, millaisia vähennys-oikeuksia voisimme ehkä luoda verotukseen sellaisille henkilöille, jotka joutuvat turvautumaan jokapäiväisessä elämässään erityisruokavalioon.

Nytkin meidän verotusjärjestelmämme mahdollistaa yrityksille esimerkiksi sen, että jos on vaikka hoitolapsi, jolla on erityisruokavalio, niin tällöin yrittäjällä on oikeus tehdä nämä vähennykset sen erityisruokavalion aiheuttamista kustannuksista. Voitaisiinko tällaista menettelyä laajentaa mahdollisesti sitten keliakiaa sairastaville henkilöille — me puhuisimme käsittääkseni noin 35 000 henkilöstä?

16.12 Kaj Turunen ps: Arvoisa rouva puhemies! Kaikki olemme tässä maassa varmaan samaa mieltä siitä, että talous täytyy laittaa kuntoon. Hallituksella on omat välineensä työkalupakissa, mitä voidaan käyttää, sitten noin laajemmassa mittakaavassa on välineitä enemmänkin. Ne kaikki eivät ole hallituksen käytettävissä.

Jos ajattelee näitä leikkauksia, niin kyllähän eläkeläinen, joka asuu isossa omakotitalossa, jota lämmitetään sähköllä, ja joka sairastaa keliakiaa ja muita sairauksia, on äärettömän huonossa tilanteessa tällä hetkellä, ja ei voi puolustella tätäkään leikkausta millään tavalla. Mutta on ymmärrettävä kuitenkin se, että lähtökohtaisesti ainoastaan sillä tavalla, että Suomessa on talous kunnossa, me voimme pitää tämän hyvinvointiyhteiskunnan kuitenkin toiminnassa.

Kun hallituksella on käytettävissään ne keinot, miten laitetaan taloutta kuntoon, leikataan etuisuuksista, niin tässä tullaankin semmoiseen kysymykseen, että näitä tämäntyyppisiä leikkauksia ei tarvitsisi tehdä, jos me saisimme tähän maahan yhteiskuntasopimuksen. Me saisimme kasvu-uralle Suomen talouden, mikä on erityisen tärkeää nyt, itse asiassa aika nopeallakin aikataululla, koska tällä hetkellä EKP harjoittaa elvyttävää rahapolitiikkaa. Mutta Suomi on jäänyt Euroopan kasvusta jälkeen, ja on todennäköistä se, että EKP:n harjoittama rahapolitiikka kiristyy, mikä on Suomen taloudelle erityisen vaarallista. Tämän vuoksi meidän pitäisi saada Suomi kasvu-uralle, ja erityisen tärkeää on, että nyt työmarkkinajärjestöt pääsisivät sopuun niistä keinoista, miten tämä kasvuloikkaus pystytään tekemään. Tämä on se juttu, että tämäntyyppisiä leikkauksia ei tarvitsisi tehdä.

Minä toivon, että nyt siinä vierellä, minusta katsoen oikealla puolella, (Puhemies koputtaa) sosialidemokraatit voisivat omien yhteyksiensä kautta vaikuttaa, että tähän maahan saadaan yhteiskuntasopimus.

16.14 Anneli Kiljunen sd: Arvoisa rouva puhemies! Nyt tuntuu, että edustaja Tolppaselä tämä keskustelu menee vähän niin kuin hiusten halkomiseksi.

Minun mielestäni opiskelijoilla pitää olla mahdollisuus syödä muuallakin kuin kotona. Ja tämä on todellinen käytännön esimerkki: On urheiluseura, joukkueharrastus, jossa joukkue kisailee eri puolilla Suomea, ja näissä tilanteissa joukkue menee silloin aina sovitusti johonkin ravintolaan tai kahvilaan syömään. Näissä tilanteissa on tullut esille se, että joka paikassa ei ole tarjolla gluteenitonta ruokaa tai jos sitä on tarjota, niin se on kalliimpaa kuin muilla. Siltä osin tämä on saattanut vaikuttaa siihen, että nuori, joka sairastaa keliakiaa, ei jatkuvasti halua olla esillä näitten omien asioittensa kanssa ja sitä kautta ei mielellään myöskään mene ravintolaan tai sitten tämän joukkueen mukana syömään. Nämä ovat käytännön esimerkkejä, joita tulee. Siinä mielessä, kun totesitte ja sanoitte, että perusteluna on

Pöytäkirjan asiakohta PTK 62/2015 vp

se, että opiskelija ei saisi mennä ravintolaan syömään, minun mielestäni opiskelija kyllä saa mennä ravintolaan syömään aivan kuten me kaikki muutkin.

16.16 **Sari Tanus kd:** Arvoisa rouva puhemies! Suomen valtiontalous pitää saada kuntoon. Se on ilman muuta selvää, että säästöjä pitää löytää. Mutta ajattelen esimerkkinä ihan tavallista perhettä: jos perheen talous on kuralla ja ruvetaan miettimään, mistä säästöjä löytyy, niin kyllä ajattelisin, että se perusmatikka on sellaista, että siellä ei aleta säästää sellaisista kohteista, jotka itse asiassa tuovat paljon lisäkustannuksia. Ja ajattelisin, että valtiontalouden hoito kuitenkin kai osaltaan perustuu myös ihan perusmatikkaan eli siihen, ettei valita säästökohteiksi sellaisia asioita, jotka todellisuudessa tuovat paljon, paljon lisäkustannuksia. Että siinä mielessä ajattelisin kyllä, että päätöksiä tehdessä ehkä ei kannattaisi siitä perusmatikasta mennä liian kauas ja pitäisi tehdä hyviä ja oikeita päätöksiä.

16.17 **Merja Mäkisalo-Ropponen sd:** Arvoisa puhemies! Kun hallitus tekee näitä säästö-päätöksiä, niin miksi hallitus ei laske vaihtoehtoiskustannuksia. Meillä on ihan selkeitä terveystaloustieteellisiä menetelmiä, joita minäkin osaisin käyttää ja joilla me voisimme arvioida päätöksenteon hyödyt ja haitat, kustannukset ja voitot.

Edustaja Turunen sanoi, että talous pitää saada kuntoon. Tässä lakiesityksessä ongelma on se, että tässä on erittäin suuri riski, että yhteiskunnan kustannukset kasvavat.

Yleiskeskustelu päättyi ja asian käsittely keskeytettiin.